

I. DISPOSICIÓNS XERAIS

XEFATURA DO ESTADO

5794 *Lei 10/2015, do 26 de maio, para a salvagarda do patrimonio cultural inmaterial.*

FELIPE VI

REI DE ESPAÑA

Saiban todos os que a viren e a entenderen que as Cortes Xerais aprobaron e eu sanciono a seguinte lei:

PREÁMBULO

I

Os bens culturais inmateriais

O concepto de patrimonio cultural seguiu un ininterrompido proceso de ampliación ao longo do último século. Do artístico e histórico e do monumental como valores e tipoloxías centrais pasou a incorporar tamén outros elementos que integran unha nova noción ampliada da cultura. Responde esta a unha nova concepción derivada da teorización científica da etnoloxía e da antropoloxía, á cal se asocia un incremento da conciencia social acerca destoutras expresións e manifestacións da cultura. Este proceso poderíase sintetizar agora na proposta doutrinal do tránsito dos «bens cousa» aos «bens actividade» ou, dito en termos máis actuais, dos bens materiais aos bens inmateriais.

Sen prexuízo de que, en esencia, en todos os bens culturais hai un compoñente simbólico non tanxible, e que a imbricación entre o material e inmaterial é profunda e, en moitos casos, inescindible, a conformación externa dos soportes a través dos cales se manifesta o patrimonio cultural é o que permite esa distinción entre o material e inmaterial como asuntos singulares e distintos, e isto comporta fórmulas e técnicas xurídicas claramente diferenciadas á hora da súa protección. Mentres que na protección dos primeiros prima a «conservación» do ben na súa configuración prístina e na súa localización territorial (sobre todo nos de carácter inmovible), nos segundos destaca unha acción de «salvagarda» das prácticas e das comunidades portadoras co fin de preservar as condicións do seu intrínseco proceso evolutivo, que se realiza a través da transmisión intra e interxeracional. Os bens inmateriais tamén posúen un «locus» espacial, pero este pode presentar ámbitos e alcances máis difusos na medida en que neles prima a comunidade portadora das formas culturais que os integran, así como o seu carácter dinámico e a súa capacidade de ser compartido.

O proceso de emerxencia do patrimonio inmaterial é longo no tempo. Os estudos etnográficos e antropolóxicos, desde que lograron estatus científico nos últimos anos do século XIX, foran impulsando o florecemento do interese cara ás formas de expresión da cultura tradicional. Cómpre lembrar, entre os estudosos de folclore en España, o labor de Antonio Machado Álvarez, pai dos irmáns Machado, e a súa daquela moderna e avanzada concepción do folclore, creador, en 1881, da «Sociedade para a recompilación e estudo do saber e das tradicións populares», seguindo o ronsel doutras iniciativas adoptadas naqueles anos fóra de España, principalmente en Inglaterra. E esas reflexións iranse consolidando co amplo desenvolvemento científico da antropoloxía e da etnoloxía ao longo do século XX.

Porén, a diferenza do patrimonio histórico material, o agora chamado patrimonio inmaterial, non chegou a ter, durante a maior parte do dito século, un lugar no sistema de protección xurídica do patrimonio.

En efecto, a inserción das manifestacións culturais inmateriais no ordenamento xurídico é un feito novo, que só empezou a tomar corpo nas últimas décadas, ao compás do seu crecente aprecio social. Esta inserción foi acompañada dun proceso de renovación xurídico-doutrinal sobre o patrimonio cultural en que é obrigado lembrar a achega en Italia, na década dos anos setenta do século precedente, da chamada Comisión Franceschini e da construción doutrinal do iuspublicista Giannini, que propoñen un novo concepto amplo e aberto de bens culturais como «todo aquilo que incorpora unha referencia á historia da civilización forma parte do patrimonio histórico».

Este proceso de valorización xurídica presenta dous campos diferenciados de concreción, o dos instrumentos internacionais e o do dereito interno.

II

A lexislación española

Os bens culturais inmateriais apenas foron considerados nas primeiras normas xerais do patrimonio cultural. Así, o Real decreto lei do 9 de agosto de 1926, sobre protección, conservación e acrecentamento da riqueza artística, unicamente fai unha referencia ao «típico» e ao «pintoresco», pero limitada aos conxuntos arquitectónicos. A Lei sobre defensa, conservación e acrecentamento do patrimonio histórico-artístico nacional, do 13 de maio de 1933, realiza, no seu artigo 3, unha concisa referencia aos lugares pintorescos que deban ser preservados de destrucións ou reformas prexudiciais. Estes bens aparecerán de forma máis nítida nos decretos de 1953 e de 1961, que se refiren aos inventarios, catálogos e servizos propios do patrimonio etnolóxico ou folclórico, pero tamén de carácter material.

A Constitución española de 1978 ofrecerá un marco conceptual xa claramente receptivo ao patrimonio inmaterial, pioneiro no contexto constitucional europeo. Isto é nitidamente perceptible ao longo da súa redacción. Xa o propio preámbulo, quintaesencia do contido do texto, é claramente expresivo cando encomenda á Nación española «protexer todos os españois e pobos de España no exercicio dos dereitos humanos, das súas culturas e tradicións, das súas linguas e institucións». Igualmente expresivo é o artigo 3.3 cando, desde unha perspectiva non exclusivamente lingüística senón cultural máis ampla, declara a pluralidade lingüística española como unha riqueza que debe ser protexida como un patrimonio cultural: «a riqueza das distintas modalidades lingüísticas de España é un patrimonio cultural que será obxecto de especial respecto e protección». O artigo 46 dá outro paso que, en primeiro lugar, desbordando as tradicionais denominacións de patrimonio «histórico e artístico», agrega agora un terceiro valor, o «cultural», que acrecenta indubidablemente o concepto do protexido para dar cabida ao que agora se denomina como cultura inmaterial. Por último, o artigo 149.1.28.^a redonda na referencia ao patrimonio cultural, xunto ao artístico e monumental español.

Será, no ámbito da lexislación estatal, a Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español, o texto que comece a considerar explicitamente os valores inmateriais anunciados na Constitución, na invocación aos «coñecementos e actividades», no seo do patrimonio etnográfico como novo obxecto de protección. O título VI, que responde ao rótulo de Patrimonio etnográfico, establece no artigo 46 que forman parte do patrimonio histórico español «os bens mobles e inmobles e os coñecementos e actividades que son ou foron expresión relevante da cultura tradicional do pobo español nos seus aspectos materiais, sociais ou espirituais». Pola súa vez, o artigo 47 especifica que «se considera que teñen valor etnográfico e gozarán de protección administrativa aqueles coñecementos ou actividades que procedan de modelos ou técnicas tradicionais utilizados por unha determinada comunidade».

De igual modo, cabe sinalar que todas as comunidades autónomas, en aplicación das súas competencias exclusivas en materia de patrimonio cultural, procederon á regulación normativa desta materia. Así, a normativa autonómica sobre patrimonio histórico ou cultural, aprobada entre os anos 1990 e 2013, veu incorporando, con diferentes fórmulas e denominacións, os bens culturais inmateriais.

É importante destacar que a disposición derradeira primeira da Lei 18/2013, do 12 de novembro, para a regulación da tauromaquia como patrimonio cultural, encomenda expresamente ao Goberno o impulso das reformas normativas necesarias para recoller, dentro da lexislación española, o mandato e os obxectivos da Convención para a salvagarda do patrimonio cultural inmaterial da UNESCO.

Finalmente, é oportuno recordar, desde a perspectiva do dereito comparado, que os bens culturais inmateriais se fixeron visibles nos ordenamentos xurídicos nacionais, especialmente nos iberoamericanos. Esta visibilidade, que traduce unha nova conciencia social, maniféstase de forma privilexiada, como normas supremas, nas constitucións. Os textos constitucionais novos ou renovados das últimas décadas mostran unha marcada tendencia a incorporar estas ideas, nuns casos de forma directa e noutros mediante un novo contexto conceptual que favorece a súa comprensión como parte do patrimonio cultural. É o caso, á parte da Constitución española de 1978, das constitucións de Brasil (1988), Colombia (1991), México (1917), Ecuador (2008), Bolivia (2009), Polonia (1997) ou Portugal (1976). Entre todos estes textos, cómpre sinalar o artigo 216 da Constitución brasileira de 1988, precepto que, ademais de incorporar de forma innovadora na linguaxe constitucional unha referencia aos bens de natureza inmaterial, inclúe entre estes «as formas de expresión» e «os modos de crear, facer e vivir». E, paralelamente, a lexislación ordinaria dun número crecente de países vén incorporando leis especiais do patrimonio inmaterial, entre as cales cabe sinalar as de Brasil (2000) e Portugal (Decreto lei n.º 138/2009, do 15 de xuño).

III

Os compromisos internacionais

Pero o impulso máis decisivo do patrimonio inmaterial sitúase no dereito internacional, fundamentalmente na acción da UNESCO, que coroa na Convención para a salvagarda do patrimonio cultural inmaterial, de 2003.

Antes desta Convención, fórase facilitando o camiño nun proceso curto no tempo pero marcado por numerosas iniciativas. A escuridade en que quedara o patrimonio inmaterial na Convención de 1972 será o detonante que suscite nos seguintes anos un rosario de encontros e declaracións. Como se advertiu reiteradamente, a Convención da UNESCO de patrimonio mundial, cultural e natural de 1972 naceu como un instrumento focalizado fundamentalmente cara aos obxectos da chamada cultura material. Por isto quedaba pendente, no dereito internacional, un instrumento de valorización xurídica das creacións culturais sociais e comunitarias inmateriais.

Entre as actuacións seguidas na orde internacional, en especial pola UNESCO, debe lembrarse a Conferencia de Accra, en 1975, referida ao ámbito africano, que salienta o valor da diversidade cultural e a necesidade de salvagarda das linguas, a tradición oral e o fomento das artes tradicionais e populares.

Pouco despois, a Conferencia celebrada en Bogotá, en 1978, aproba unha declaración que pon o acento no rescate e salvagarda do patrimonio vinculado á identidade dos pobos e á súa autenticidade, e sinala, na súa recomendación 31, a música e a danza como elementos esenciais.

Outro fito atópase na relevante Conferencia intergubernamental sobre políticas culturais, organizada pola UNESCO en México, en 1982. A achega deste encontro reside en que realiza un labor de sistematización das recomendacións precedentes. Na declaración aprobada pola Conferencia, referida a todos os ámbitos da cultura, destaca que o patrimonio cultural o integran «as obras materiais e inmateriais que expresan a

creatividade dun pobo», e cita, expresamente, entre outros bens propios do patrimonio inmaterial, a lingua, os ritos, as crenzas, a literatura e as obras de arte.

Unha nova Conferencia da UNESCO en 1988 inclúe unha recomendación aos Estados membros sobre a «salvagarda do folclore». Esta será tida en conta pola conferencia celebrada en París, en 1989, que marcará un fito fundamental na especificación deste patrimonio, pois a declaración aprobada pasará a designalo como «traditional culture and folklore», denominación traducida ao castelán como «cultura tradicional e popular». Nela realízase xa unha definición do «folclore» e inclúe nel a lingua, a literatura, a música, a danza, os xogos, a mitoloxía, os rituais, os costumes, a artesanía, a arquitectura e outras artes.

Tras a decisiva Conferencia anterior, na seguinte década terán lugar diversos seminarios destinados a avaliar a aplicación da recomendación que deixarán ver un xiro terminolóxico concretado na aparición dos conceptos «oral» e «intanxible», o que será obxecto de particular reflexión na Conferencia de Washington, en 1999. Nela débete sobre o carácter problemático do termo «folclore», polo seu carácter pexorativo, e sobre a necesidade de estudar outras alternativas, «patrimonio oral», «coñecementos e destrezas tradicionais», «patrimonio intanxible», «formas de saber, ser e facer». Nun novo seminario, celebrado en Nova Caledonia nese mesmo ano, producírase un rexeitamento expreso ao termo «folclore». Será nun informe do director xeral da UNESCO, no ano 2001, e na Declaración adoptada en Estambul, no ano 2002, cando se consolide a expresión «patrimonio cultural inmaterial».

O proceso culminará coa aprobación, na 32.ª reunión da UNESCO, o 17 de outubro de 2003, da Convención para a salvagarda do patrimonio cultural inmaterial, ratificada por España no ano 2006.

Tamén nos instrumentos internacionais de carácter rexional se pode percibir un proceso similar en que cómpre resaltar, no espazo iberoamericano, a Carta cultural iberoamericana. Esta declaración, aprobada no XVI Cumio iberoamericano celebrado en Montevideo en 2006, inclúe numerosas referencias a este patrimonio. Entre elas destaca, no título I de «Fins», o compromiso dos países iberoamericanos de fomentar a protección e difusión do «patrimonio cultural e natural, material e inmaterial iberoamericano», compromiso que máis adiante se desenvolve coa incorporación, no título III de «Ámbitos de aplicación», dun ámbito relativo ao patrimonio cultural, que o integran «tanto o patrimonio material como o inmaterial, que deben ser obxecto irrenunciable de especial respecto e protección».

Así mesmo, a resolución IX/4 da Novena conferencia das Nacións Unidas sobre a normalización dos nomes xeográficos, celebrada en Nova York, en agosto de 2007, tendo en conta a dita convención, considerando que os topónimos forman parte do patrimonio cultural inmaterial, alenta os organismos oficiais encargados da toponimia, entre outras cousas, para elaboraren un programa de salvagarda e promoción deste patrimonio, de conformidade co parágrafo 3 do artigo 2 e co artigo 18 da Convención.

IV

A competencia do Estado

É sabido que a Constitución española incorpora, en materia de cultura, un sistema competencial complexo e con regras dunha densa especificidade sen parangón noutras materias. Incidir sobre valores sensibles –que se engarzan co exercicio de numerosos dereitos fundamentais–, a imprecisión e horizontalidade do propio concepto –que orixina máis das normais colisións de títulos competenciais–, a concorrencia ou dualidade competencial –que fai que en determinadas funcións poidan actuar distintas administracións á vez, fóra da lóxica da repartición competencial normal *inclusius unius, exclusius alterius*– e do deber de comunicación cultural –como un proxecto democrático de convivencia na diversidade–, serían as súas marcas singulares.

A partir destas consideracións, procede explicar como se insiren as competencias que o Estado exerce na presente lei:

A. A lei como norma de «tratamento xeral» do patrimonio cultural inmaterial.

A posibilidade da regulación que pretende esta norma vén amparada na doutrina do Tribunal Constitucional primordialmente, por todas, nas sentenzas 17/1991, do 31 de xaneiro, e 49/1984, do 5 de abril. Segundo estas sentenzas, a «integración da materia relativa ao patrimonio histórico-artístico na máis ampla que se refire á cultura permite achar fundamento á potestade do Estado para legislar sobre aquela», dado que a competencia do Estado se deberá despregar «na área de preservación do patrimonio cultural común, pero tamén naquilo que precise de tratamentos xerais ou que precise de acción pública cando os fins culturais non se puidesen lograr desde outras instancias» (Sentenza do Tribunal Constitucional 49/1984).

En coherencia coa doutrina precedente, a presente lei non pretende outra cousa que ofrecer un «tratamento xeral» dunha materia necesitada disto, dado que, como se explicou, o patrimonio cultural inmaterial coñeceu nas últimas décadas un notable florecemento conceptual así como unha conciencia social e, sobre todo, un ordenamento xurídico internacional cuxo fito maior é, como se expuxo, a aprobación da Convención da UNESCO no ano 2003. O contexto do ano 1985, en que se aproba a Lei do patrimonio histórico español, explica o tratamento sucinto e limitado que a lei fai ao «patrimonio etnográfico» como patrimonio especial nos artigos 46 e 47 da lei, hoxe, polas razóns expostas, claramente insuficiente. O obxecto da lei neste punto é, recollendo as palabras da Sentenza do Tribunal Constitucional 17/1991, fixar o estatuto peculiar dos bens culturais, que «comprende, en primeiro lugar, «os tratamentos xerais» aos cales se refire especificamente a citada Sentenza do Tribunal Constitucional 49/1984 e, entre eles, especificamente, aqueles principios institucionais que reclaman unha definición unitaria» (F.X. 3.º).

Que se está ante un tratamento xeral queda claro en canto a lei se limita a perfilar un conxunto de liñas mestras que non impiden que, pola súa vez, as comunidades autónomas, en virtude da regra de concorrencia normativa que as ampara, poidan ditar, así mesmo, as súas regulacións específicas sobre a mesma materia. Liñas xerais son, en efecto, fixar un concepto básico e xeral de patrimonio inmaterial, determinar os principios e dereitos fundamentais implicados no presente patrimonio, establecer os mecanismos administrativos e orgánicos xerais de inserción do conxunto do patrimonio cultural inmaterial español (Inventario xeral de patrimonio cultural inmaterial), regular os instrumentos operativos de actuación (Plan nacional de salvagarda do patrimonio cultural inmaterial), así como sentar as finalidades xerais dos diferentes ámbitos e sectores (centros de depósito cultural, educación, medios de comunicación social...) que, de acordo coa Convención da UNESCO, poden ser de grande axuda para unha mellor salvagarda e coñecemento do patrimonio inmaterial.

B. A actividade de significación polo Estado dos valores e bens comúns do patrimonio inmaterial.

A lei asume, así mesmo, unha tarefa específica obrigada constitucionalmente, desenvolver o mandato de promover a posta en valor da cultura común, en canto o artigo 149.2 da Constitución española encomenda ao Estado, sen prexuízo das competencias que poidan corresponder ás comunidades autónomas, con grande énfase e palabras marcadamente imperativas sen parangón no conxunto da Constitución española, prover o servizo da cultura como unha tarefa fundamental: «Sen prexuízo das competencias que poderán asumir as comunidades autónomas, o Estado considerará o servizo da cultura como deber e atribución esencial...». Ponse a énfase na acción sobre a cultura (considerará) e na cualificación desta (deber e atribución esencial) referida, neste caso, de forma directa e inmediata ás institucións da Administración xeral do Estado, en canto o precepto delimita o alcance da misión deste despois de salvar as competencias

das comunidades autónomas en materia de cultura («Sen prexuízo das competencias que poderán asumir as comunidades autónomas»...).

Este precepto é, precisamente, a base da concorrencia competencial, fórmula singular en materia de cultura e directamente derivada da plena asunción polo constituyente da natureza poliédrica e complexa do concepto de cultura. O que, en definitiva, traduce o precepto á hora de organizar a repartición de tarefas entre os diferentes poderes públicos territoriais é que os valores simbólico-expresivos dos individuos e dos grupos son susceptibles de se reflectir simultánea, pero diferenciadamente, en diferentes planos. Por isto, o impulso deses valores culturais, das comunidades territoriais e da comunidade xeral do Estado, ao se articular na sociedade democrática organizada, reflíctese constitucionalmente nun conxunto de principios e regras para ordenar esa diversidade cultural como un sistema pleno e integrado.

A estas bases profundamente democráticas é ao que responde, en técnica de repartición de competencias, a concorrencia ou dualidade competencial cultural, especificamente referida, como sinalou a doutrina, á acción de promoción e preservación de todo ese acio de valores culturais. Concorrencia que o Tribunal Constitucional asumiu, xa moi cedo e de forma clara, na Sentenza 49/1984. A cita é extensa, pero necesaria: «... unha reflexión sobre a vida cultural leva á conclusión de que a cultura é algo da competencia propia e institucional tanto do Estado como das comunidades autónomas, e aínda poderíamos engadir doutras comunidades, pois alí onde vive unha comunidade hai unha manifestación cultural respecto da cal as estruturas públicas representativas poden ter competencias, dentro do que nun sentido non necesariamente técnico-administrativo pode comprenderse dentro do «fomento da cultura». Esta é a razón a que obedece o artigo 149.2 da Constitución española no cal, despois de recoñecer a competencia autonómica, afirma unha competencia estatal, poñendo o acento no servizo da cultura como deber e atribución esencial. Hai, en fin, unha competencia estatal e unha competencia autonómica no sentido de que, máis que unha repartición competencial vertical, o que se produce é unha concorrencia de competencias ordenada á preservación e estímulo dos valores culturais propios do corpo social desde a instancia pública correspondente».

O que está en xogo na presente lei é, pois, que o Estado poida cumprir co seu mandato específico, en relación cos valores comúns que lle incumbe prioritariamente representar, en relación co patrimonio inmaterial. É dicir, que o Estado poña en valor, seguindo as palabras da Sentenza 49/1984, aquelas «manifestacións culturais» do dito patrimonio que poidan ser representativas da comunidade estatal, mediante a súa declaración como «manifestación representativa do patrimonio cultural inmaterial». Isto é claramente posible e obrigado no caso do patrimonio inmaterial. Ben que, ao interpretar a Lei do patrimonio histórico español, a Sentenza do Tribunal Constitucional 17/1991 optou por considerar que a competencia de execución para a declaración de bens culturais materiais é, con algunhas excepcións, basicamente autonómica; esta consideración descansa, como confesa expresamente a sentenza, no dato de que estes bens están inscritos nun «locus» territorial: «a categoría legal dos bens de interese cultural dentro do patrimonio histórico español está integrada polos máis relevantes deste normalmente situados nalgunha das comunidades autónomas» (F.X.10.º).

Porén, e este é tamén un dato fundamental, no caso dos bens inmateriais o enraizamento e a orixe territorial ou local non impiden que algúns deles presenten, de forma simultánea, manifestacións territoriais supraautonómicas, ben porque as comunidades portadoras se estenden ao longo de varios territorios autonómicos ben porque se trata de manifestacións profundamente imbricadas no imaxinario colectivo xeral dos españois. Estas últimas manifestacións teñen que ver, de forma especial, con aqueles bens inmateriais que teñen un recoñecemento ou son compartidos mesmo máis alá do territorio estatal, como ocorre, no caso máis claro, con valores culturais xestados na experiencia histórica do noso país e, especialmente, os integrantes da chamada cultura iberoamericana.

Este é, en consecuencia, o sentido que ten para o Estado, no que se refire á cultura común, entender que o cumprimento do mandato do artigo 149.2 da Constitución española de considerar o servizo da cultura «deber e atribución esencial» fai obrigado que aquel poida significar aquelas manifestacións que cumpren estas condicións. De feito, aínda aceptando que o preámbulo da Constitución española non é unha parte deste texto coa virtualidade de atribuír competencias, si ten o valor de axudar a interpretar o sentido daquelas normas que teñen esa natureza, como é o sinalado número 2 do artigo 149. En efecto, o preámbulo, no seu parágrafo cuarto, deixa claro que «todos os españois», así como os «pobos de España» son portadores de manifestacións culturais inmateriais: «A Nación española proclama a súa vontade de: (...) protexer todos os españois e pobos de España no exercicio dos dereitos humanos, das súas culturas e tradicións, das súas linguas e institucións». Velaquí, pois, o todo social –o conxunto dos españois– e as partes –os pobos de España– concibidos como suxeitos portadores simultaneamente de culturas e tradicións, linguas e institucións.

Por último, para maior abastanza, é oportuno invocar aquí a doutrina xeral do Tribunal Constitucional para aceptar casos excepcionais en que o Estado pode intervir en ámbitos de competencia autonómica «cando, ademais do alcance territorial superior ao dunha comunidade autónoma do obxecto da competencia, a actividade pública que sobre el se exerza non sexa susceptible de fraccionamento e, aínda neste caso, a dita actuación non se poida levar a cabo mediante mecanismos de cooperación e coordinación, senón que requira un grao de homoxeneidade que só poida garantir a súa atribución a un só titular, que forzosamente deba ser o Estado, ou cando sexa necesario recorrer a un ente con capacidade de integrar intereses contrapostos de varias comunidades autónomas» (Sentenza do Tribunal Constitucional 223/2000, do 21 de setembro, F.X. 11.º).

Resulta obvio que esta posibilidade de significación de bens culturais non é ilimitada para o Estado, pois, do contrario, podería xerar o baleiramento ou desfiguración da correspondente competencia autonómica. Por un lado, terá que estar xustificada e cinguida unicamente a aqueles casos en que proceda, a través dos usuais procedementos de *auctoritas* científica e técnica inherentes á determinación e significación administrativa dos bens culturais (mediante os preceptivos informes consultivos). E, por outra parte, indo máis alá, pois a singular natureza do patrimonio inmaterial faino posible, que existan bens culturais que poidan ser acredores desa significación estatal non impide, no que poidan ter de manifestación cultural tamén específica autonómica ou infraautonómica, que a comunidade autónoma correspondente poida declarar, mediante os seus propios procedementos e categorías de significación, eses mesmos bens para preservar e pór en valor as expresións ou modulacións particulares con que se manifesten no seu ámbito territorial.

É innegable que a concorrencia, así entendida, é a forma pola que optou a Constitución española de articular a diversidade cultural como un sistema de pluralismo cultural que asume esta como unha riqueza complexa e imbricada, aínda que non se oculta que esta fórmula, para que non derive en desorde ou dispersión, necesita de regras particulares de ensamblaxe e colaboración. Aquí é onde entra en xogo, como unha das técnicas non única pero si moi importante, un novo mandato do artigo 149.2 da Constitución española cando encomenda ao Estado a tarefa de «facilitar a comunicación cultural entre as comunidades autónomas de acordo con elas».

C. A facilitación da comunicación cultural.

Este é, precisamente, o terceiro dos obxectivos que trata de afrontar a lei. Un dos eixes da presente lei é a «comunicación cultural» que o artigo 149.2 da Constitución española formula, de novo, en termos marcadamente imperativos, como outra encomenda ao Estado: «... e facilitará a comunicación cultural entre as comunidades autónomas de acordo con elas».

Esta proposta de comunicación cultural implica dous planos de concreción, un administrativo e outro substantivo. O primeiro, xa sinalado e validado pola Sentenza do Tribunal Constitucional 17/1991, ten que ver coa colaboración interadministrativa entre o

Estado e as comunidades autónomas e a destas entre si en materia de patrimonio histórico, porque é un deber xeral de esencia ao modelo de organización territorial do Estado implantado na Constitución española; e porque, de forma particular, no caso da cultura, segundo afirma literalmente o Tribunal Constitucional, «se ve reforzado polo mandato do artigo 149.2 da Constitución española». Pero é un mandato que comporta, así mesmo, un plano substantivo, indeclinable e absolutamente esencial ao edificio de pluralismo cultural da Constitución española, que o conxunto dos poderes públicos promovan, desde o acordo e o consenso, a comunicación, a valorización e o recoñecemento recíproco da multiplicidade de valores e expresións culturais que se dan no Estado.

No referido número 2 do artigo 149, o Estado é apelado como garante desta tarefa, pero xunto coas comunidades autónomas. É dicir, non deixa estas na posición de destinatario pasivo desa encomenda ao Estado senón que as erixe en contraparte necesaria, ao exixir que se desenvolva «de acordo con elas». É sabido que a Constitución española adopta como *prius* a diversidade cultural de España pois recoñece a existencia dun agregado complexo e imbricado de expresións culturais no cal tamén ten un sitio unha cultura común), porén non propón exclusivamente unha acción estatal unilateral para preservar ese agregado, senón que opta pola «comunicación cultural», é dicir, a interacción –a comunicación, a diferenza da difusión, é unha acción bilateral– entre os suxeitos desa pluralidade de culturas. E, ademais, faino en termos democráticos de consenso, «de acordo con elas». En definitiva, o fondo desta proposta nese plano substantivo non é outro que o de sentar as bases dun proxecto cultural de gran calado para o pluralismo cultural do noso Estado de celebración da diversidade como unha riqueza que debe ser mantida e preservada cara ao futuro. A diversidade ten múltiples planos e o papel civilizador e democrático dos poderes públicos é, desde as súas misións específicas en relación cos seus ámbitos respectivos de servizo ao interese xeral, pólos en valor en pro dunha diversidade non mutilada senón plena, o que ten o fundamental valor engadido de enriquecer e ensanchar a liberdade cultural dos cidadáns desde a liberdade clásica e a autonomía a unha nova posibilidade, a liberdade de elección no diverso. Esta é, precisamente, a proposta da Convención para a protección e promoción da diversidade das expresións culturais da UNESCO de 2005, tamén ratificada polo Estado español que, tras comezar por afirmar no preámbulo a diversidade cultural como fonte dun mundo rico e variado «que acrecenta a gama de posibilidades», máis adiante, no artigo 2.1, vincula a diversidade aos dereitos humanos e ás liberdades fundamentais e, en particular, á liberdade de expresión, información e comunicación, «así como a posibilidade de que as persoas escollan as súas expresións culturais».

E é aquí onde o patrimonio inmaterial se revela como un campo especialmente idóneo, pola súa intrínseca natureza participativa, recreativa e comunicativa e a súa capacidade de interactuar entre os individuos, os grupos e as comunidades.

D. A defensa do patrimonio inmaterial contra a espoliación e a exportación.

De conformidade co artigo 149.1.28.^a da Constitución española, corresponde ao Estado a «defensa do patrimonio cultural, artístico e monumental español contra a exportación e a espoliación». É obvio que a mención expresa do adxectivo «cultural» abarca aquí, como se explicou antes, tamén o capítulo dos bens inmateriais. E é tamén claro que, neste caso, a acción de defensa, ao estar referida ao patrimonio cultural «español» cobre a plenitude de manifestacións culturais inmateriais que se dan no territorio do Estado que, como se expón máis arriba, corresponde significar respectivamente, segundo os seus propios ámbitos competenciais, ás diferentes administracións públicas representativas das respectivas manifestacións culturais inmateriais que se dan na vida social. É dicir, o adxectivo español neste caso funciona como un agregador conceptual que non se cingue unicamente ao grupo concreto de bens culturais representativos da comunidade xeral do Estado –os especificamente representativos da cultura común–, senón que abarca, por suposto, estes, pero tamén aqueloutros representativos das comunidades territoriais, e mesmo os doutras comunidades, como di expresamente a

reiterada Sentenza do Tribunal Constitucional 17/1991, en conexión coa Sentenza do Tribunal Constitucional 49/1984.

Non obstante, esta acción protectora de «defensa» exige, pola propia natureza do obxecto da espoliación e da exportación, xerbar cal é o alcance en cada un deles.

No que se refire á espoliación, para non converter este título competencial estatal nun secante das competencias das demais administracións públicas, a defensa en relación con esta debe ser concibida como un conxunto de actuacións concretas –entre as que caben tanto as normativas como as executivas– de garantía final de preservación do ben cultural ou de perda da súa función social. Así o entende, unha vez máis, a Sentenza do Tribunal Constitucional 17/1991, cando afirma que «a utilización do concepto de defensa contra a espoliación se debe entender como definitoria dun complemento de protección respecto duns bens dotados de características especiais. Por isto mesmo abarca un conxunto de medidas de defensa que, ademais de se referir á súa deterioración ou destrución, tratan de se estender á privación arbitraria ou irracional do cumprimento normal daquilo que constitúe o propio fin do ben segundo a súa natureza, en canto portador de valores de interese xeral necesitados, estes valores tamén, de seren preservados». E unha nova cuestión é que a singular idiosincrasia dos bens inmateriais fai que a súa defensa precise a modulación das técnicas respecto das propias do patrimonio material, xa previstas na Lei do patrimonio histórico español. En congruencia con isto, a presente lei articula unha nova técnica específica de protección en favor do Estado que, seguindo a pauta da Convención da UNESCO de 2003, se concreta na inclusión do ben inmaterial afectado, non protexido ou insuficientemente protexido, nunha lista de bens inmateriais en perigo mentres non se produza a debida acción ordinaria de protección que corresponda.

Por último, tamén no que se refire á exportación, os bens do patrimonio inmaterial presentan unha notable peculiaridade. Ao ser a función do patrimonio inmaterial a de ser un patrimonio abocado á comunicación entre as comunidades, mesmo máis aló das fronteiras nacionais, unha concepción da exportación similar á dos bens do patrimonio material comportaría impedir ou desnaturalizar a súa función dinámica e interactiva no espazo. Por isto, a defensa fronte á exportación debe cingirse estritamente a aqueles supostos en que a saída cara ao exterior do soporte material que pode acompañar con frecuencia o ben cultural inmaterial prive ou desnaturalice o desenvolvemento normal da práctica cultural ou o cumprimento da súa función social a través da expresión dos valores de que é portadora pola súa comunidade de orixe.

V

Audiencia e consulta

No proceso de elaboración da presente lei seguiuise un amplo trámite de participación e consulta de organismos e entidades especializados e, en especial, de audiencia das comunidades autónomas pola implicación que deriva do complexo sistema de concorrencia competencial.

TÍTULO I

Disposicións xerais

Artigo 1. Obxecto.

O obxecto da presente lei é regular a acción xeral de salvagarda que deben exercer os poderes públicos sobre os bens que integran o patrimonio cultural inmaterial, nos seus respectivos ámbitos de competencias.

Artigo 2. *Concepto de patrimonio cultural inmaterial.*

Terán a consideración de bens do patrimonio cultural inmaterial os usos, representacións, expresións, coñecementos e técnicas que as comunidades, os grupos e, nalgúns casos, os individuos, recoñezan como parte integrante do seu patrimonio cultural e, en particular:

- a) Tradicións e expresións orais, incluídas as modalidades e particularidades lingüísticas como vehículo do patrimonio cultural inmaterial, así como a toponimia tradicional como instrumento para a concreción da denominación xeográfica dos territorios;
- b) artes do espectáculo;
- c) usos sociais, rituais e actos festivos;
- d) coñecementos e usos relacionados coa natureza e o universo;
- e) técnicas artesanais tradicionais;
- f) gastronomía, elaboracións culinarias e alimentación;
- g) aproveitamentos específicos das paisaxes naturais;
- h) formas de socialización colectiva e organizacións;
- i) manifestacións sonoras, música e danza tradicional.

TÍTULO II

Réxime xeral do patrimonio cultural inmaterial

Artigo 3. *Principios xerais das actuacións de salvagarda.*

As actuacións dos poderes públicos sobre os bens do patrimonio cultural inmaterial que sexan obxecto de salvagarda pola Administración xeral do Estado, polas comunidades autónomas ou polas corporacións locais deberán respectar, na súa preparación e desenvolvemento, os seguintes principios xerais:

- a) Os principios e valores contidos na Constitución española e no dereito da Unión Europea así como, en xeral, os dereitos e deberes fundamentais que aquela establece, en especial, a liberdade de expresión.
- b) O principio de igualdade e non discriminación. O carácter tradicional das manifestacións inmateriais da cultura en ningún caso amparará o desenvolvemento de accións que constitúan vulneración do principio de igualdade de xénero.
- c) O protagonismo das comunidades portadoras do patrimonio cultural inmaterial, como titulares, mantedoras e lexítimas usuarias del, así como o recoñecemento e respecto mutuos.
- d) O principio de participación, co obxecto de respectar, manter e impulsar o protagonismo dos grupos, comunidades portadoras, organizacións e asociacións cidadás na recreación, transmisión e difusión do patrimonio cultural inmaterial.
- e) O principio de accesibilidade, que faga posible o coñecemento e disfrute das manifestacións culturais inmateriais e o enriquecemento cultural de todos os cidadáns, sen prexuízo dos usos consuetudinarios polos que se rexe o acceso a determinados aspectos das ditas manifestacións.
- f) O principio de comunicación cultural como garante da interacción, recoñecemento, achegamento e mutuo entendemento e enriquecemento entre as manifestacións culturais inmateriais, mediante a acción de colaboración entre as administracións públicas e as comunidades ou grupos portadores dos bens culturais inmateriais.
- g) O dinamismo inherente ao patrimonio cultural inmaterial, que por natureza é un patrimonio vivo, recreado e experimentado en tempo presente e responde a prácticas en continuo cambio, protagonizadas polos individuos e polos grupos e comunidades.
- h) A sustentabilidade das manifestacións culturais inmateriais, evitando as alteracións cuantitativas e cualitativas dos seus elementos culturais alleas ás súas comunidades portadoras e xestoras. As actividades turísticas nunca deberán vulnerar as características esenciais nin o desenvolvemento propio das manifestacións, co fin de que se poida

compatibilizar a súa apropiación e desfrute público co respecto aos bens e aos seus protagonistas.

i) A consideración da dimensión cultural inmaterial dos bens mobles e inmobles que sexan obxecto de protección como bens culturais.

j) As actuacións que se adopten para salvagardar os bens xurídicos protexidos deberán, en todo caso, respectar os principios de garantía da liberdade de establecemento e da liberdade de circulación establecidos na normativa vixente en materia de unidade de mercado.

Artigo 4. *Protección dos bens materiais asociados.*

1. As administracións públicas velarán polo respecto e conservación dos lugares, espazos, itinerarios e dos soportes materiais en que descansan os bens inmateriais obxecto de salvagarda.

Para estes efectos, as medidas de salvagarda do patrimonio cultural inmaterial poderán determinar as medidas específicas e singulares de protección respecto dos bens mobles e inmobles asociados intrinsecamente a aquel, sempre que esa protección permita o seu mantemento, evolución e uso habitual, sen prexuízo das medidas singulares que para a protección dos ditos bens mobles e inmobles se poidan establecer a teor do disposto na Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español, e na lexislación das comunidades autónomas competentes na materia.

2. Os bens mobles e espazos vinculados ao desenvolvemento das manifestacións culturais inmateriais poderán ser obxecto de medidas de protección conforme a lexislación urbanística e de ordenación do territorio por parte das administracións competentes.

En ningún caso as ditas medidas de protección suporán unha restrición ás facultades dos propietarios ou titulares de dereitos sobre os ditos bens. Para que se poidan dar tales limitacións será preciso seguir, se for o caso, os procedementos previstos na Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español, e a correspondente lexislación autonómica.

Artigo 5. *Espoliación e exportación.*

1. Corresponde á Administración xeral do Estado, no ámbito das súas competencias, adoptar as medidas que resulten procedentes para a defensa fronte á exportación e á espoliación dos bens materiais asociados ao patrimonio cultural inmaterial.

2. En relación co espolio de bens declarados manifestación representativa do patrimonio cultural inmaterial observarase, así mesmo, o disposto no artigo 4 da Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español, e no artigo 11 do Real decreto 111/1986, do 10 de xaneiro, de desenvolvemento parcial da Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español. Dada a especial natureza destes bens, no caso de que sexa apreciable a posible perda do ben ou o menoscabo da súa función social, decidírase a súa inclusión nunha lista de bens en perigo para que se proceda á apertura dun procedemento encamiñado á preservación e protección do ben espoliado. No dito procedemento solicitaranse os informes técnicos pertinentes, que deberán incluír medidas urxentes de salvagarda por parte dos organismos especializados da comunidade autónoma afectada.

3. En caso de exportación de bens mobles asociados, observarase, así mesmo, o disposto no artigo 5 da Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español, e nas normas regulamentarias de desenvolvemento. En todo caso, a defensa destes bens fronte á exportación cinguirase a aqueles casos en que a saída ao exterior do ben material soporte do ben cultural inmaterial impida ou desnaturalice o desenvolvemento normal da práctica cultural ou dos valores para a súa comunidade de orixe de que este é portador.

Artigo 6. *Transmisión, difusión e promoción.*

1. As administracións públicas competentes garantirán a adecuada difusión, transmisión e promoción dos bens inmateriais obxecto de salvagarda.

2. As administracións públicas competentes promoverán a transmisión ás novas xeracións dos coñecementos, oficios e técnicas tradicionais en previsible perigo de extinción, apoiando e coordinando iniciativas públicas e privadas, e mediante a aplicación a estas actividades de medidas de fomento e incentivos fiscais que lles poidan resultar de aplicación, nos termos que estableza a lexislación vixente.

3. As administracións públicas competentes deberán permitir e, en caso de que a normativa sectorial as someta a este requisito, autorizar as actuacións de difusión, transmisión e promoción das manifestacións inmateriais da cultura.

As medidas que, se for o caso, se adopten para salvagardar outros bens xurídicos protexidos deberán ser proporcionadas e debidamente xustificadas.

Artigo 7. *Medidas de carácter educativo.*

1. As administracións educativas e as universidades procurarán a inclusión do coñecemento e do respecto do patrimonio cultural inmaterial entre os contidos das súas ensinanzas respectivas e nos programas de formación permanente do profesorado da educación básica.

2. O Goberno, a partir do respecto á autonomía universitaria e en colaboración coas comunidades autónomas e o Consello de Universidades, promoverá, no ámbito das súas competencias:

a) O deseño e a implantación de títulos universitarios oficiais de grao cuxos plans de estudo recollan unha formación especificamente orientada á adquisición de competencias e habilidades relativas á protección, xestión, transmisión, difusión e promoción do patrimonio cultural inmaterial.

b) O deseño e a implantación de programas de máster en áreas relacionadas co patrimonio cultural inmaterial.

Artigo 8. *Medidas de información e sensibilización.*

A Administración xeral do Estado, as administracións das comunidades autónomas e as corporacións locais, no exercicio das súas respectivas competencias, e no marco do Plan nacional de salvagarda do patrimonio cultural inmaterial, poderán promover medidas tendentes a informar e sensibilizar a poboación sobre as características e os valores do patrimonio cultural inmaterial e as ameazas que pesan sobre el.

Artigo 9. *Garantía de desfrute público.*

As administracións públicas, dentro do plan a que se refire o artigo 13, establecerán as medidas que garantan o acceso da cidadanía ás distintas manifestacións inmateriais da cultura, nos termos previstos no artigo 3, sempre que esas accións non vulneren a esencia e as características dos bens nin os dereitos de terceiros sobre eles e sen prexuízo do respecto aos seus usos consuetudinarios.

Artigo 10. *Comunicación cultural entre administracións públicas.*

As administracións públicas propiciarán, de común acordo, a comunicación cultural entre elas, o coñecemento da pluralidade do patrimonio cultural dos españois, dos pobos de España e doutras comunidades, así como o intercambio de información sobre as súas actividades culturais, considerando a diversidade das expresións culturais como unha riqueza que debe ser mantida e preservada cara ao futuro.

O Plan nacional de salvagarda do patrimonio cultural inmaterial a que se refire o artigo 13 incluírá bases e liñas de colaboración para o impulso da comunicación cultural.

TÍTULO III

Competencias da Administración xeral do EstadoArtigo 11. *Competencias.*

1. Corresponde á Administración xeral do Estado, de conformidade co establecido nos artigos 44, 46, 149.1, regras 1.ª e 28.ª, e 149.2 da Constitución española, garantir a conservación do patrimonio inmaterial español, así como promover o seu enriquecemento e fomentar e tutelar o acceso de todos os cidadáns ás súas diferentes manifestacións. Para tal fin, adoptaranse as medidas necesarias para facilitar a súa colaboración cos restantes poderes públicos e a destes entre si, así como para solicitar e proporcionar canta información for precisa para os fins desta lei.

2. Corresponden á Administración xeral do Estado, a través do Ministerio de Educación, Cultura e Deporte, en colaboración coas comunidades autónomas, as seguintes funcións:

- a) A proposta, elaboración, seguimento e revisión do Plan nacional de salvagarda do patrimonio cultural inmaterial.
- b) A xestión do Inventario xeral de patrimonio cultural inmaterial.
- c) A salvagarda do patrimonio cultural inmaterial mediante a declaración de manifestación representativa do patrimonio cultural inmaterial, nos termos previstos nesta lei.

3. A Administración xeral do Estado, sen prexuízo das competencias propias das comunidades autónomas, cooperará coa acción cultural das distintas administracións públicas no marco do artigo 9. Para tal efecto, o Estado porá ao servizo da comunicación cultural as institucións museísticas, arquivos, bibliotecas e outros centros culturais da súa titularidade.

4. Corresponde á Administración xeral do Estado e ás comunidades autónomas, no ámbito das súas competencias, a difusión internacional do coñecemento dos bens do patrimonio cultural inmaterial español, así como o intercambio de información cultural, técnica e científica cos demais Estados e cos organismos internacionais.

En particular, e de conformidade co disposto na regra 3.ª do artigo 149.1 da Constitución española, corresponde á Administración xeral do Estado elevar á UNESCO as propostas para a inclusión de bens culturais inmateriais na Lista representativa do patrimonio cultural inmaterial da humanidade, na Lista de bens que requiren medidas urxentes de salvagarda, así como os programas, proxectos e actividades de salvagarda do patrimonio cultural inmaterial que reflectan de modo máis adecuado os principios e obxectivos da Convención.

De igual modo, corresponde á Administración xeral do Estado a formulación, ante o Comité Intergubernamental para a Salvagarda do Patrimonio Cultural Inmaterial da UNESCO, de solicitudes de asistencia internacional para a salvagarda do dito patrimonio presente no territorio nacional, así como a remisión de informes periódicos ao citado comité sobre as disposicións legislativas, regulamentarias ou doutra índole que se adopten en aplicación da Convención para a salvagarda do patrimonio cultural inmaterial.

A Administración xeral do Estado poderá promover conxuntamente con outros Estados a posta en valor do patrimonio cultural inmaterial compartido, estimulando a promoción de candidaturas ante as institucións internacionais competentes.

Artigo 12. *Declaración de manifestación representativa do patrimonio cultural inmaterial.*

1. A Administración xeral do Estado, de acordo cos principios establecidos no artigo 3, terá competencias para declarar a protección e adoptar medidas de salvagarda respecto dos bens do patrimonio cultural inmaterial en que concorra algunha das seguintes circunstancias:

a) Cando superen o ámbito territorial dunha comunidade autónoma e non exista un instrumento xurídico de cooperación entre comunidades autónomas para a protección integral deste ben.

b) Cando así o solicite a comunidade autónoma onde teña lugar a manifestación, logo de petición a esta da comunidade portadora do ben.

c) Cando a consideración en conxunto do ben obxecto de salvagarda requira, para a súa específica comprensión, unha consideración unitaria desa tradición compartida, máis alá da propia que poida recibir nunha ou varias comunidades autónomas.

d) Cando teña por obxecto aquelas manifestacións culturais inmateriais que, se for o caso, poidan aparecer asociadas ou vinculadas aos servizos públicos de titularidade estatal ou aos bens adscritos ao patrimonio nacional.

e) Cando o ben posúa unha especial relevancia e transcendencia internacional para a comunicación cultural, ao ser expresión da historia compartida con outros países.

2. Mediante real decreto poderase outorgar unha singular protección aos bens culturais inmateriais anteriormente citados, mediante a súa declaración como manifestación representativa do patrimonio cultural inmaterial.

3. A Declaración de manifestación representativa do patrimonio cultural inmaterial polo Estado non será obstáculo para as accións de declaración ou significación que, co fin de resaltar as especificidades ou modulacións que presentan nos seus respectivos ámbitos territoriais, poidan realizar as comunidades autónomas. No dito caso, deberanse prever acordos de colaboración entre o Estado e as comunidades autónomas.

4. O procedemento iniciarao de oficio o Ministerio de Educación, Cultura e Deporte, ben por propia iniciativa, por petición razoada dunha ou máis comunidades autónomas ou por petición motivada de persoa física ou xurídica.

O procedemento desenvolverase respectando os seguintes elementos esenciais:

a) Na elaboración do real decreto establecerase unha fase de información pública.

b) Preverase, así mesmo, o trámite de audiencia ás comunidades portadoras do ben, aos titulares de dereitos reais sobre os bens mobles e inmobles asociados á manifestación representativa do patrimonio cultural inmaterial, e ás administracións autonómicas e locais do territorio en que a manifestación ten lugar.

c) Na elaboración solicitarase o informe do Consello do Patrimonio Histórico e das institucións consultivas especializadas relacionadas coa materia e que se consideren convenientes, así como dos órganos competentes das comunidades autónomas.

d) Na documentación constará unha descrición clara do ben en que se enumeren os seus usos, representacións, expresións, coñecementos e técnicas que comporta, así como os bens materiais, tanto mobles como inmobles, nos que tales actividades se sustentan, as comunidades, grupos e ámbitos xeográficos en que se desenvolve ou desenvolveu tradicionalmente, así como, se for o caso, as ameazas que sobre el poidan concorrer. Á antedita descrición deberáselle xuntar a pertinente documentación fotográfica, audiovisual ou doutra clase, cando así sexa posible.

e) O prazo máximo para resolver e notificar a resolución será de doce meses e o silencio terá efectos desestimatorios.

5. A declaración das manifestacións representativas do patrimonio cultural inmaterial xerará a obrigaón de inscrición destas no Inventario xeral de patrimonio cultural inmaterial.

TÍTULO IV

Instrumentos de cooperación

Artigo 13. *Plan nacional de salvagarda do patrimonio cultural inmaterial.*

1. O Goberno, por proposta do Ministerio de Educación, Cultura e Deporte, e logo de acordo do Consello do Patrimonio Histórico, aprobará o Plan nacional de salvagarda do

patrimonio cultural inmaterial, destinado a desenvolver coas distintas administracións públicas unha programación coordinada de actividades en función das necesidades do patrimonio cultural inmaterial a través da súa comisión de seguimento, sen prexuízo do establecido no artigo 35 da Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español.

2. O Plan nacional de salvagarda do patrimonio cultural inmaterial, como instrumento de xestión e de cooperación entre a Administración xeral do Estado, as comunidades autónomas, os entes locais e outras entidades públicas ou privadas, deberá, en primeiro lugar, facilitar a información e a habilitación no nivel estatal de accións que permitan a interrelación entre os distintos axentes, considerar os criterios e metodoloxías de actuación máis apropiados para o patrimonio cultural inmaterial, así como alertar sobre os riscos e ameazas aos cales se pode ver exposto. Ademais, deberá conter unha relación dos programas e liñas de traballo imprescindibles para a salvagarda do patrimonio cultural inmaterial, como son:

- a) Sensibilización da sociedade e obtención do recoñecemento no marco das políticas culturais.
- b) Investigación e documentación coas listas, censos, rexistros, inventarios, catálogos, estudos específicos e programas especiais.
- c) Conservación dos soportes materiais do patrimonio cultural inmaterial, tanto mobles como inmoables, e dos espazos que lles son inherentes.
- d) Formación, transmisión, promoción e difusión.
- e) As medidas xerais de protección dos bens declarados manifestacións representativas do patrimonio cultural inmaterial pola Administración xeral do Estado e dos que desfruten da máxima categoría de protección outorgadas polas comunidades autónomas, así como as fórmulas de cooperación interterritorial para a súa protección.

3. Dentro do plan preveranse especiais actuacións de fomento incardinadas no disposto na Lei 47/2003, do 26 de novembro, xeral orzamentaria, ou na Lei 38/2003, do 17 de novembro, xeral de subvencións.

4. O plan terá unha vixencia de dez anos e revisarse transcorridos os cinco primeiros.

Artigo 14. *Inventario xeral de patrimonio cultural inmaterial.*

1. O Inventario xeral de patrimonio cultural inmaterial deberá proporcionar información actualizada sobre as manifestacións que o integran a partir da información estatal e da subministrada polas comunidades autónomas.

2. O Inventario xeral de patrimonio cultural inmaterial deberá conter a identificación dos bens e a información máis completa posible sobre eles, nos soportes documentais máis adecuados. O Ministerio de Educación, Cultura e Deporte xestionará o Inventario e garantirá a actualización, a conservación, a custodia e o acceso público a esta información.

3. O Inventario xeral deberá incluír aqueles bens culturais inmateriais declarados polas comunidades autónomas co máximo grao de protección, así como os protexidos pola Administración xeral do Estado baixo a categoría de manifestación representativa do patrimonio cultural inmaterial.

4. O Goberno determinará regulamentariamente a estrutura e o réxime de funcionamento do Inventario xeral de patrimonio cultural inmaterial.

5. Corresponde á Administración xeral do Estado subministrar perante instancias internacionais a información contida no Inventario xeral de patrimonio cultural inmaterial.

6. As declaracións, listas, inventarios e atlas das comunidades autónomas que deban ser incluídos no Inventario deberán observar metodoloxías comúns de rexistro e relacionarse co Inventario xeral a través de medios dixitais interoperativos.

Disposición transitoria única. *Vixencia do Plan nacional de salvagarda do patrimonio cultural inmaterial.*

A aplicación do disposto no artigo 13 queda diferida até a aprobación dun novo plan nacional de salvagarda do patrimonio cultural inmaterial, que se deberá levar a cabo no prazo máximo de tres anos desde a entrada en vigor desta lei.

Disposición derradeira primeira. *Modificación da Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español.*

Engádese o seguinte inciso final ao número 2 do artigo 1 da Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español:

«Así mesmo, forman parte do patrimonio histórico español os bens que integren o patrimonio cultural inmaterial, de conformidade co que estableza a súa lexislación especial.»

Disposición derradeira segunda. *Modificación do título da disposición adicional novena da Lei 18/2014, do 15 de outubro, de aprobación de medidas urxentes para o crecemento, a competitividade e a eficiencia.*

Modifícase o título da disposición adicional novena da Lei 18/2014, do 15 de outubro, de aprobación de medidas urxentes para o crecemento, a competitividade e a eficiencia, que queda como segue:

«Disposición adicional novena. «A Coruña 2015-120 anos despois».»

Disposición derradeira terceira. *Título competencial.*

Esta lei dítase ao abeiro do disposto no artigo 149.1.1.^a e 28.ª, e 149.2 da Constitución española, con excepción:

- a) Do disposto no número 4 do artigo 11, que se dita en virtude do disposto no artigo 149.1.3.^a da Constitución española.
- b) Do artigo 7, que se dita en virtude do disposto no artigo 149.1.30.^a da Constitución española.

Disposición derradeira cuarta. *Desenvolvemento regulamentario.*

O Goberno, por proposta do Ministerio de Educación, Cultura e Deporte, aprobará as disposicións regulamentarias necesarias para o desenvolvemento e a aplicación desta lei.

Disposición derradeira quinta. *Autorización para elaborar un texto refundido en materia de patrimonio histórico español.*

Autorízase o Goberno para elaborar, no prazo dun ano a partir da entrada en vigor desta lei, un texto refundido en que se integren, debidamente regularizadas, aclaradas e harmonizadas, a Lei 16/1985, do 25 de xuño, do patrimonio histórico español, e a presente Lei para a salvagarda do patrimonio cultural inmaterial, así como as disposicións en materia de protección do patrimonio histórico contidas en normas con rango de lei.

Disposición derradeira sexta. *Regulación da tauromaquia como patrimonio cultural.*

O establecido nesta lei enténdese, en todo caso, sen prexuízo das previsións contidas na Lei 18/2013, do 12 de novembro, para a regulación da tauromaquia como patrimonio cultural.

Disposición derradeira sétima. *Transferencia de datos ao Inventario xeral de patrimonio cultural inmaterial.*

No prazo de seis meses desde a entrada en vigor desta lei, a Administración xeral do Estado iniciará os trámites necesarios para conseguir a plena transferencia ao Inventario xeral de patrimonio cultural inmaterial dos datos que, referidos ao patrimonio cultural inmaterial das distintas administracións públicas, consten actualmente no Rexistro Xeral de Bens de Interese Cultural.

Disposición derradeira oitava. *Entrada en vigor.*

Esta lei entrará en vigor o día seguinte ao da súa publicación no «Boletín Oficial del Estado».

Por tanto,
Mando a todos os españois, particulares e autoridades, que cumpran e fagan cumprir esta lei.

Madrid, 26 de maio de 2015.

FELIPE R.

O presidente do Goberno,
MARIANO RAJOY BREY